

مجموعه آثار آیت الله العظمیٰ

۱۵ ربیع الاول ۱۳۱۵

۱۸ نجی سنه

جزء، عدد : ۶۶

مسئله: بلهوس و بوالهوس

عطاوفتو احمد مدحت افندی حضرتلرینک

بلهوس و بوالهوس

ترکیبلی حقنده ۶۹۰ نومرولو ترجمان حقیقته نشر ایتدکاری

مقاله: جوابیه اوزرینه مدافعه در .

(مابعد عن جزء ۶۵)

اعتراض

باقلسه بوقدر غرايت برادرمن توفیق يك افندی حضرتلرینک مقصد تفردلی ایچون کائی گوروتمک لازم گلدیگی حالده برده « اسلاف ادبا فلان کله بی ویا فلان اصطلاحی شو صورتده یازمشدر. بناء علیه طوغریسی ده بودر دیمک طوغری اوله من » دیه بلغانی، فصیحایی، ادبایی جف القلم طارایه چیقاردقدن صکره « کلماتک صحت املاسی حیکات وسکنتانی اراؤه ایله لغت کتابلرنده تعیین اولنور » دیه صلاحیت تامه بی قاموخیلره بخش ایدی ویرمشلردر .

مدافعه

املاده التزام مخالفتله تفرده احتیاجز اولمدیغنی و ادعا اولندیغنی کبی بزده اوילה برهوس تفرّد وار ایسه آنی سایه طباعتده اوروبالی اهل خبره نك شهادتیه چوقدن احراز اتمش اولدیمغزی بالاده برتفصیل حکایه ایتمشدک. بوراده تکرارینه حاجت یوق . برکله ویا تعبیرک صحتیه اسلاف ادبا طرفدن رسم و تحریر ایدیلان شکلیله

استدلال اوله مامق بحثه کانه : بونی شمیدیه تکرار ایدرز ، ایجاب ایستجده هر زمان سرد ایتمکدن گروطور میز . و هیچ بر فردکده عکسفی اثبات اقتدارنی تسلیم ایتمیز . معلومدرکه ادبا وبلغانک الفاظ وکانه شمول صلاحیتی املا خصوصنده دگل شیوه و صورت استعمال اعتباریله در . چونکه مفرداتک صورت املا سندن بحث صرفیونک وظا فئندندر . شاید ادبادن بومسائله مداخله ایدنلروار ایه ، بومداخله لری مسائل صرفیه دن اولمق حیثیتیه در .

هیچ بروقت فلان بلیغ ویا فلان ادیب بوکله بی شو صورتده یازمشدر . بناء علیه بویله یازملیدر ؛ دیندیگی نه بر کتابده گورلمش ، نه ده بر آغزندن ایشیدلمشدر . ذات عالیگزده کندی مادونگزده بولنان ارباب قلم نسبتله مستشهداتدن سکر . بناء علیه بری چیقسده - مدحت افندی (نیجه) بی جیم عربیه ایله (نیجه) یاز یور . ترکیه لهجه لرده ایه (نیجه) بشقه معنایه (نیجه) بشقه معنایه در . شمعی بز هانگیسینه اتباع ایدلم - دیسه ، سز لهجه لره قولاق ویرمیک مدحت افندی مادامکه (نیجه) یرینه جیم عربی ایله (نیجه) یازمشدر ، طوغریسی بودر . می دیملی بز ؟ بو بابده امرگزه منتظرز .

هانگی لغتی آجسه گز کله لرک حرکاتی صاحب لغت طرفندن تعیین ایدلمش بولورسکر . صورت استعمال خصوصنده بر شاعرک ویا بر ادیبک قولیه استشهاد ایدلدیگنی گوررسکر .

بورالری سزه تکرار وایضاح مجبوریتده بولیشمدن طولایی حقیقه کندی کندیمه گولمکدهیم . براقش شو بهوده تجاهلی ! واز کچک شو چو حقیقه عنادلردن ! بویولرله نه بحث قزانیلور ؛ نه ده محتاج ارشاد اولان ارباب تحصیلک تنویر فکرینه خدمت ایدیلور .

عند عالیگزده حقلی بر سوز مجرد لسان ابوالضیادن صادر اولدینی ایچونگی شایان قبول گورلیور ؟

تأسف اولنور فضائل اخلاقیه نامنه اولان موعظه لرکله عامل اوله مایشکره .

اعتراض

عجبا بونک بویله اولدیغنه حقیقه قناعت ایدیلورلی ؟ یوقسه لطیفه می بیوریلور ؟

مدافعه

شبهه یوق که قناعت کاملهم اوزرینه سویلورم . جدّه هزل قاتق عانتم دگلکه سوزلرم لطیفه محمول اولسون .

اعتراض

بو صلاحیت قاموسجیلرده اولسه ایدی کندیلری دخی داخل اولدقلری حالدّه بتون قاموسجیلر لغتله حقنده سویله جکاری سوزلی کندی ناملرینه سویله یی وروب او سوزلی قبوله هرکس مجبور اولور ایدی . فقط قاموسجیلر بویه یاییورلر . کندیلری ده بویه یایمامشلدرد . سوزلری اثبات ایچون بلغادن ، فصاحتن مثاللر ایراد ایلورلر .

مدافعه

قاموسجیلر قید ایستکاری کلتی کندی ناملرینه سویلرله لزوم کورمزلرکه سویلسونلر . آنلر برکله نث منسوب اولدینی قوم عنندنه صورت تلفظانی مشهور و شایع اولدینی وجه اوزره یازارلر . معناسی حقنده اختلاف اولدینی حالدّه دخی کرک حقیقی ، کرک مجازی آلدینی طورلره کوردهده مثاللر ایراد ایدرلر . ایشته کیف ما اتفق قاموسدن ذات والا کثره مثال اولق اوزره برکله ارا نه ایدیم . اشتباه بیوریلور ایسه کتابخانه عالیلرنده کی قاموسه ، دخی مراجعتله دفع اشکال ایده بیلورسکر .

[اندیباچ . دیشار ورننده قاش معروف اسمیدر . و بو دیبای فارسی معربسدرکه ترکیده دخی دیبا تعبیر اولنور . ارش وارنجی ایپک اولور . و معربانده اصل فارسیسی « دیبای » اولوب بعده اختصار ایله دیبا ، بعده تعریبله دیباچ ، اولق اوزره مرسومدر . و عربلر بعدالآخذ اصلنی بای مشدده ایله [دباچ] تغیل ایدوب بعده کذاب ورننده اولان مصدره عدم التباس ایچون کویاک بای اولای یاه قلب ایلدیلر . تشهکه [دیشار] کله سنده دخی بو رسمه بیسان ایدرلر . و مصباحک بیانته کوره دیباچ ، وجه مذکور اوزره معرب اولوب بعده کثرت استعمالله عرب تصرف ایدرک آندن صیغه انشاء و نقش و تزئین معنسنه استعمال ایلدیلر . مثلاً باب ثابیدن اولهرق ، [دبی الغیث الارض دیبا] ایدیلر . یاغور بری سق ایدوب ازهار مختلفه انبات ، یعنی کونا کون شکوفلر ایله بری برنقش و نیکار ایلدی معنسنه . و ورننده اختلاف اولنشدر . عندالبعض وزنی (فیهال) درکه یاه زاندهدر . و علی قول اصلی دباچدر . تضعیفله بای موحده تک بری یاه ابدال اولنشدر . اوله کوره چی [دیباچ] در بای تعتیله ایله . ثانی به کوره [دیباچ] در بای موحده ایله . کذلک اساسک بیانته کوره دیباچ ماده سندن تصرف اولان مواد مجازدر . مثلاً [یقولون دبی الماطر الارض و دیباچ بالضم و دیبعا تدبعا اذا زینها بالریاض انتهى] و دیباچ لغظنک چی [دیباچ] کاور بای تعتیله ایله . و [دیباچ] کاور بای موحده ایله . ذکر اولنان اختلافه منی در . و دیباچ کتب و تازه ناقیه الملاق اولنور . توپولی یومشق و اندای لطیف اولمقله قاش مذکوره تشبیه اولنشدر]

شمدی فیروز آبادی بو کله ده نه یامش . اوله کله نث معناسنی ، ثانیاً کیمک مالی اولدینی ، ثالثاً صورت تعریبنی ، رابعاً عربلرک بعدالآخذ اصلی حقنده کی زعمریله کله بی صورت تقلیلرینی . خامساً بو کله حقنده کی اختلافی تعداد و ایضاح ایتش . صکرده ینه لغادن (مصباح) ک دخی بو کله بی کندی یازدینی وجهله ضبط ایله برابر ، بالاخره عرب تصرف ایدرک آندن صیغه اتخاذ ایستکاری خبر و یردیگنی ،

وینہ لغاتدن (اساس) اڻ ٿو بایده کی قولی ایراد ایلمش . کلمه نڻک اصلۍ حقنده هانگی بلیغڻ ، هانگی ادیبڻ قولیله اشتہاد ایتمش ؟ هیچ ! چونکہ کلمه نڻک شکل املاسنہ نہ ادیبڻ ، نده بلیغڻ مداخلہ سی متصوّر در . ادیب ایله بلیغڻ اقوالی نحو لسانہ گورہ صورت استعمالہ تعلق ایدر . لغتڻ ذاتہ دگل . استرسہ کڙ جناب فضائلم بکڙہ مصباحڻ ٻو کلمہ حقنده کی تعریفی ده ارانہ ایدنیم :

« الدیباچ . دالڻ کسریلہ اطلس دیبا معناسنہ فارسی معربدر . »

بنم بوخصوصی تکرار علی التکرار سزہ ایراد واطظار ایدیشم حقیقہ خلقڻ خنده استغرابیلہ برابر ، بنم حقمدہ دخی جرأت بی ادبانده بولمق کبی برظنی دعوت ایدر . نہ یپایم ، البادی اظم .

فرانسز لغتیری دخی بویله دگلیدر ؟ شہہ یوق کہ الیترہ اڻر واردر . لیترہ کڙ یوقسہ (بشرل) اڻر ، (لاروس) اڻر واردر . باقکڙ آنلرده ده منہاج لغت بوندن عبارت دگلیدر ؟ کلمه نڻک املاسنہ می قول ادبا ایله استبدال ایتمش ؟ یوقسہ معنا واستعمالہ می !

بنمده لغتمده سزڻ و هم ایتمدیگڙ طوری طوتدیغی سویلیورسکڙ . نزدکڙده لغتمدن بر صحیفہ بیله بولمدیغنه امینم . چونکہ اق بولده تالیفیری ، ولو مؤاخذه مقصدیلہ دخی اولسہ دست اعتبارہ آلمیہ جفکڙ معلومدر . بونکله برابر گورمش ، تدقیق ایتمش کبی حکم ایلورسکڙ . عجبا قوہ کشفیہ ایله می ، یوقسہ کھانسته می ؟ هله « سوزلرنی اثبات ایچون بلغادن ، فصحاءن مثاللر ایراد ایلورلر » قولکڙہ حیرتده قالماق قابل اولہمدی . بندہ کڙ لغتمده هانگی سوزمی اثبات ایچون ، فصل بر مثال ایراد ایتمش ایسم لطفاً ارانہ بیورلسون !

لغتمده ایراد ایتمدیگم مثاللر ، بر لفظڻک املاسنی تعیین ایچون دگل ، صورت استمالی تبیین ایچوندر . ثانیاً بعض محرقاتڻک اصلنی ارانہ ایچون کتوریلان مثاللر دخی سوزمزی دگل ، قید ایتمدیگم کلملری اثبات معرضده در ، کہ آنلرده شواذن معدوددر . (شالوار) ڻک اصلی اولان سراویل ، (خو طوز) ڻک اصلی اولان (قطاس) یاخود (قوتاز) کبی .

اعتراض

« تیمور » کله سنک املاسنی تعیین ایچون فصل طاووراندقلربی اونوتدیلرمی ؟ بر آدمک
یوگونکی معاملهسی بشقه، دونکی معاملهسی بشقه اوللمی ؟

مدافعه

خیر انعدم اوتمدق . فقط ذات عطفویگز . او کلمبی قدمانک اوچ درلو
یازدقلربی کوسترمک مقصدیله کتوردیگمز مثاللری (تیمور) املاسنی تعیین
معرضنده کتوردیگمز عطف ایتمک کبی بر تجاهل اظهار بیورمشسگز . یوقسه
او بادهکی اقوال بندکانهم هم مجموعهٔ عاجزانهمده ، همده غلطات ترجمه رساله‌سند
محرر اولدیغندن ، تجاهل اولیوبده اثر ذهول اولدینی حالدہ تصحیح ذهاب ایچون
شو ایکی رساله‌دن هانکیسی نزد عالیلرنده موجود ایسه تکرار احالهٔ نظر کلفتی
اختیار بیوریلنجه حقیقتک، خلاف ظن عالیری اوله‌جق صورتده ظاهر اوله‌جغنی
اخطار ایلرم .

اعتراض

اگر خالق قاموسجیلرک . رومانچی واری مالایعنیاته ویاخود غزته‌جی کاری ترهاته قیاس
قبول ایتمک لازم گلان امر وحکم‌لرینه اتباع مجبوریتنده بولنسلر ایدی (لغات) ابوالضیانک
(ب) حرفی سکر اون سنه‌در موقع انتشاره چیقمش اولدینی حالدہ (بوالهوس) املاسنی
یرنه (باهوس) املاسنی قبول ایدرلر ایدی .

مدافعه

قاموسجیلرک (امر وحکم) تعبیر اولسان افاده‌لری کندی قوللری اولدینی
جهتله آنی رومانچی واری مالایعنیات ویاغزته‌جی کاری ترهات عد ایتمک هج
بر صاحب انصاف مساع گوستره‌مز . بر قاموسجی بر لفظی حقیقی وجهله قید
ایدرک معناسنی ده حداسنه تحریردن بشقه برشی یامزکه . افاداتی مالایعنیات وترهاتله
ترتیبه محل اولسون . مثلاً (حقیقت) کله‌سنی یازان بر قاموسجی شویله تعریف ایدر :

§

« حقیقت » ثابته وواقعه معناسنده‌درکه بر شیئه مشتمل اولان کنه واصل
ومتنباه اطلاق اولنور . بوگا استرسه صورت استعنائی ارانه ایدیجی برده شاهد
اقامه ایلر . و مثلاً « حقیقت سنجه مجهول اولسده عقلاً مبرهن‌در - گوش اعمالره

پنهان ایسه بینایه روشن‌سندر « بیتنی ایراد ایدر . دها زیاده توضیحه لزوم کوررسه بر شینک حقیقتی : اصلی ، کنه‌ی در دیر .
و شاید بؤ لفظ آخر معناده اصطلاح اوله‌رق مستعمل ایسه آنیده تعریف ایدر . مثلاً :

(حقیقت : اهل بیان اصطلاحنده اصل وضع اوزره ثابت و مستعمل اولان کلمه‌دن عبارتدرکه مجاز مقابلی در) دیه تفسیر ایدر .

§

شمعی شو تعریفده ترهات و مالایعنیات ایله تزییف و استخفافه دگر بر قول ، و یا اقوال موجودمیدرکه ، آنگا عطفه لزوم کورلسون . اگر خلق ، اوילה بلبل ایله صلصل آوازه‌سنی فرق ایتمه‌جک مرتبه‌لرده بی تمیز و سادهدل قیاس بیوریلورسه تأسف اولنور .

لغت ابوالضیانک (ب) حرفی شامل اولان اجزاسی نشر اولنه‌لی فی الحقیقه ، اؤن سنه‌یه قریبدر . فقط شوراسنی تخطره لزوم واردرکه ، لغت ابوالضیا کیمسه‌یه مقتدابه اولمق گئی بر دعوی ایله میدان چیقمامشدر . هر لغت کتابنک وظیفه‌سی نه ایسه آنی ایفا ایتمشدر . بؤ جهتله بر کله‌نک املاسنی قبول ایتدیرمکله ، ایتدیره‌مامک ، لغت ابوالضیانک نه اعلا‌ی شأنه خدمت ایدر ، نه‌ده عکسنی اقتضا ایدر . (بلهوسی) ابوالضیادن اؤل ایکی مهم لغت کتابی دخی یازمش . خلق ینه اتباع ایتامش . مقصد هر اثرده حق و صوابه ارشاددر . آرایان بولور . قبول‌ده ایدر . نه‌کیم شو مقاله اعتراضیه‌لرینک مندرج بولندیغی ترجمان حقیقتدن ۲ گون اؤل ، یعنی ۲۲ ربیع‌الآخرده نشر اولسان ۱۱۰ نومرولی (معلومات) غرضه‌سننک قلاسیقلر حقنده‌کی مقاله‌سنده (بر سرسری بلهوس) عبارده‌سی مندرج ایدی . دیمک که طرف عالی‌لرنندن واقع اولان دعوانک نقیضی ، اؤ دعوانک سردندن ایکی گون اؤل موقع ثبوته گلش و حقک نه طرفده اولدیغی کندی کنندینه ثابت اولمشدر .

اعتراض

بو قبول شمعی به قدر هیچ بر کیمسه‌ده گورلمدی .

مدافعه

قبول واستعمال اولنديغنى آغفاً خبر و يردك .

اعتراض

كندى اجتهدلرینه فاضل برادرمنز يالگزر كنديلرى اتباع ايدورل .

مدافعه

اگر بر مجتهد اثر اجتهدينه كنديسى اعتبار ايتزسه آنى آخره نه حق ايله قبول ايتديره بيلور ؛ طوغريسنى بيلديكى حاليه فاضل برادر كز كنده مى اتباع ايتماسنى استرديگزر ؟

اعتراض

قاموسچيلر ايله فصحى و بلاغا آره سنده كى فرقى احمد فارس مرحومك (الجاسوس على القاموس) نام اثر نفيسلرى گوستردىگى گي قريباً ولد چلي حضرتلرينك نتايج تدقيقاتى ده بونى برقات دها وضوح ايله ميدانه قويه جقدر .

مدافعه

(الجاسوس على القاموس) دن استنباط معنای ملبوس ايدجك قدر خفايا آشتايان دروسدن اولمديغزدن، آنى لزوم كوردكجه تاريخخانه اشتباهلرينه (فانوس) اولمق اوزره ذات عاليلرينه ترك ايلرز .
ولد چلبينك (نتايج تدقيقاتى) ايسه « كوردم رتبه قدرى نه قدر بالادر ! »
تمنيسيله بكلرز .

*

صدد آخر

اعتراض

بو مناظره ائناسنده برادرمنزك ايكي يرد « ابودن مخفف كنيه دگلدر » بيورملرى اوزرينه راز تعميق افكار ايدنججه كنديلرينى تغليط ايدن شى بو « كنيه » كلمه سى اولديغى وارد خاطر اولدى .

مدافعه

كاشكى اولمسه ايدى . زيرا « ابودن مخفف كنيه دگلدر » عبارته سى بنم طرفدن ايراد اولمش اولمديغى گي « كنيه » كلمه ده بنى تغليط ايتماش، بلكه بو تغليط ذهباي، ذات فضائلسماتلرينى ورطه تغليط اندر تصحيحه دوشورمشدر .

اعتراض

بوگیا دائر برقاج سوز سونگی رومانچی واری مالایمیاندن ویاخود غزته جی کاری
ترهاندن عد ایغوب قاموسنویسانه تحقیقاندن تصنیفکارانه تدقیقاندن عد ایدرلر سانورز .

مدافعه

تصنیفکارانه تدقیقاندن دگل آ، تحشیه واری تعلیقاندن، شرح واری توضیحاندن
دخی اولسه سویله جگگز سوزلر کسوه حقیقتده ظهور ایتمزه بنده کز دگل
هرکس بهوده گویانه لقلقیاندن شمار ایده جگنده شبهه ایدلسون . گوره لم نیچدر
اول حکایه !

اعتراض

تدقیقات قاموسنویسانه لرینی بنه قوامیس موجوده خارجه چیقارمنی هرندن ایسه التزام
ایده مین برادر فاضلر غالباً ترجمه قاموسده «کنیه» کله سی آلتنده «برآدمه اب وام واین
وبنت کله لرینک برنی مضاف ایدرک تسمیه ایلک معناسنه درکه آنکله اسمندن توریه ایش
اولور (بعدمثال) اب وام واین وبنت ایله مصدر اولان اسمه دینور «سوزلرینی گورنجه
هراب وام واین وبنت کله لرله مصدر اولان اسملری کنیه، یعنی انسانک اصلی نسانی مین
علم اولور ظننه دوشمشرده بوالهوسک بویه عربی برکنیه اولدیفنی، بر تعبیر فارسی اولدیفنی
مکرراً اخطار بیوربورلر .

مدافعه

شمدی بزده کنیدلرینک بالاده نایمحل اوله رق بزه ایراد ایتدکاری شو سوزلرینی
عیناً استکتاب ایله «عجبا بونک بویه اولدیفنه حقیقه قعات ایدیورلرمی ؟ یوقسه
لطیفه می بیوربیورلر ! «دیو خطاب ایتسه کیری دگیدر ؟

بزی تدقیقات لغویه ده (قوامیس موجوده) خارجه چیقاماقله اتهام ایدن
فاضل افندی حضرتلرینک (کنیه) حقنده کی ظنلری باری طوغری اولسه ایدی،
هم بز (زعم ایتدکاری) خطامزی تصحیح ایتمش اولوردق، هم ده اق وسیله ایله
بعدا (کنیه) یه کیمسه نک یاگلش معنا ویرمسنه محل قلاماش اولوردی . نه فائده که
ذات فاضلانلری بالاده دخی بلمناسبه تمهید اولدیفنی اوزره، واردات ذهنیه و مستحضرات
نخبریرانه لرینک هر درلوتبیدن بالاتر بولندیفنه قانع اولدقنلرندن، خاطرلرینه هر نه معنی
خطور ایلر ایسه آنی صواب محض اولمق اوزره ایراد ایتمکدن اجتناب بیورمزلر .
مشهوردرکه «چوق بیلان چوق یاگیلور» دیرلر . مدحت افندی حضرتلرینک
کثرت وقوفلری میان بحث و مقالدن برطرف ایدلرکدن صکره میدانده قاله جق شی

چوق یازمه لری خصوصی اوله جفته گوره، مثل مشهورک دخی فقره اولاسی (چوق یازان) صورته ابدال اوله رق، او حالده (چوق یازان چوق یا کیلور) مثل جدیدی حادث اولورکه، موردی ذات دولتری و مضربی ده اثر کلاک پر برکتلرینک مقلد لری اولور .

مدحت افندی حضرتلرینک بزی تخطئه لرینه سبب (بهالوس) ده کی (بو) نک (ابو) دن مخفف کنیه اولمدیغنی یازیشمز اولور . بو قول بزم قولمز اولمدیغنی و بزدن صدور ایتمدیگنی بالاده سویله مش ایدک، شمعی ایسه بو قولی، بزدن صادر اولمش بر قول اولمق اوزره قبول ایتمگی - شوکنیه حقیقه شاید مشار الیه حضرتلرینک اقوال نحریرانه لرله اکتفا ایتمک سماحتنده بوله جق ذواتی خطادن محافظه - بر لازمه قاموس نویسی عدایلر .

معلوم عالیگز اولسون که : اب، ام، ابن، بنت کله لرندن ری هانگی کلهیه مضاف قلنسه حاصل ترکیه کنیه دینور، اوتکنیه استر حقیقت، استر مجاز طریقله اولسون . ایشته سزه بزم خارجه حقیقه مدیغز (قوامیس موجوده) ده مقید مثاللردن بر قاجنی بوراده اراهه ایدم .

(ابوالحسن) حانک کسریله و (ابوالحسن) زبیر و زننده تلکی به اطلاق اولنورکه کنیه سیدر . ثعلب معانسه .

(ام الرقوب) بلا و داهیه نک کنیه سیدر . [کذا . ر ق ب ماده سی]

(ام عتاب) کتان و زننده (ام عتاب) سرخان و زننده صرتلان دینسلان جانورک دیشیسینک کنیه سیدر . [کذا . ع ت ب ماده سی]

(ابن ذکاء) صباح وقتک کنیه سیدر . [کذا . ذ ک و ماده سی]

(بنات شحاج) قاطر لرک کنیه لریدر . بنات عنوانی دیشیلرینه مصروف دگلدیر . علی الاطلاق قدر . نته کیم آتله بنات صهاال تعبیر ایدر لر . [کذا . ش ح ج ماده سی]

شمعی تلکینک (حصن و حصین) و بلا و داهیه نک (رقوب) و صرتلانک (عتاب و عتاب) و صباح وقتک (ذکاء) نامنده برر اولادی اولوب اولمدیغنی تأمل بیورلسون ! عرب بو اسم لری ابو، ام، بنت لفظلرینی اضافه ایله تکنیه ایلشدر .

هله مدحت افندی حضرتلرینک « بغدادده اشکییلره (ابو زمال) دیرلر .
اشکلر او آدمارک اولادی و بونلر آنلرک باباسی اولوبده بوکا بر (کنیه) دیه یلک
عربجه بیلنلر ایچون متصور اوله مزیا . « قوللری مشار الیه حضرتلرینک عربیاته کی
وقوفلرینک دخی بر معیار مکملی عد اولغغه سزاوردلر .
آبرادر! (زمال) گلهسی (اشک) معناسنه دگلدلرکه اشک سور یجیلرینی اشک
باباسی عد ایتمگه سبب اولسون .

(زمال) جمال و زننده (بر آدم بر یانی اوزره چوکوب اور یاتی یوقریجه
قالدیره رق سگرتک) معناسنه اولدیغندن، بغدادده اشکییلر بو اسمله تکنیه ایدلمش
ایسه طرز رفتارلری اعتبارله پک موافقدلر . ثانیاً (زمل) و (زماله) لفظلرینک
مدلولی اعتبارله ده اشکییلرک بوکنیه یی آلملری ینه بجا دلر .

بناءً علیه بوکا یالکزر عربجه بیلنلر دگل (کنیه) نک (تکنیه) نک نه
اولدیغنه ، نه قرینه و نه مناسبتله کنایه ایدیلدیگنه واقف اولانلر (کنیه) دیرلر .
(کنیه) ده بوندن بشقه بر شیئه دیخز . نه حاجت ذات سامیگرده مؤرخین
زماندن بولندیغکز حیثیتله یلکزر لازم گلورکه عربلر مؤرخ (هرودوت) ی
ابوالتاریخ، و ابوالمؤرخین ایله تکنیه ایتمشلدلر . شمعی بوده ادعا کزگی (صاحب -
تاریخ) (صاحب مؤرخین) دیمکیدر ؟ یوقسه ترجه مزده دخی مستمل اولدیغی
اوزره (تاریخ باباسی) و یا (مورخلر باباسی) معناسنه میدلر . چونکه اک قدیم
مؤرخ هرودوت اولقی اعتبارله کندوسنه بو (کنیه) لایق گورلمش و بو لیاقله
تواریخ و مؤرخینه (بابا) عد ایدلمشدر . حتی السنه اجنبیده دخی ینه بو عنوانه مشهوردلر .
نته کیم فرانسه زجه ده (پیر دو لیستوار) اطلاق ایدلدیگی معلوم عالیکزدلر .

شو حالده (کنیه) یه ذات عالیلری گبی یا کلش معنا ویرمک ایچون بورادن
بغدادده قدر زامله بند رحال و شکیمه اعتراضه باله نیک زن مقال اولمغه حاجت
گورمکمزین . بعض اصحاب وقوفدن استکناه ایله برابر ، بر ایکی (قوامیس)
قارشیدیر مقله بوراده دخی ، فقط صواب اوله رق ادراک و انتقال میسر اولور .
حتی محتررات علیه لری تغلیط اذهانه سبب اولور مطالعه سیله بر ذات معارفسمات

طرفندن - که علوم عربیه متعلق مباحثه مداخلهیه حتی مسلد - طلبیز وقوع بولمسزین، لطفاً ارسال بیورلمش اولان تذکره نی ایضاحات واقعہ نک متممی اولقی اوزره آتیہ درج ایلدک :

صورت تذکره :

« الکنیه علی ثلاثة اوجه احدها ، ان یکن عن الشیء الذی یستفحش ذکره . والثانی ، ان یکن الرجل باسم توقیرا و تعظیما . والثالث ، ان تقوم الکنیه مقام الاسم فیعرف صاحبها بها کما یعرف باسمه : کابی لهب . اسمه عبدالعزّی عرف بکنیه فسماه الله بها »
[لسان العرب - فصل الکاف ، حرف الواو والیا .]

ترجمه سی

کنیه اوچ وجه اوزرددر . اوچه ثلاثه نک بریسی : ذکر و تصریحی استقباح اولنان شیدن بشقه بر لفظ ایله کنایه قلنقددر . ایکنجیسی : بر کیمسه توقیر و تعظیم ایچون بر اسم ایله تکنیه ایدلمکدر . اوچنجیسی : کنیه اسم مقامنه قائم اولدرق کشی اسمیله طانلیدنی گبی صاحب کنیه ، کنیه سیله طانلقددر .
ابو لهب گبی که ، آدی عبدالعزّی اولدنی حالد کنیه سیله طانلمش اولدیغندن جناب حق ، آتی کنیه سیله ذکر ایلدی .

معلوم اولدنی اوزره اعمام حضرت مصطفویدن عبدالعزّی بن عبدالمطلب غایتله حسن وجهالندن ناشی (ابو لهب) کنیه سیله تکنیه قلنقددر .

(الکنیه) ماصدر باب ، او ام ، او ابن ، او بنت . (تعریفات السید)

ترجمه سی

کنیه : اب ، یا ام ، یا ابن ، یاخود بنت ایله مصدر اولاندر .
شو حالده مقام تعلیم و ارشادده ایراد بیوریلان ترکیلره کنیه اطلاق (ابوالضیا) ترکیبک باغی اولان معنای ابوت و بنوتی مقیاس استدلال ایتکدن نشأت ایتوب ارباب و واقفان لسانک استعمالرینی تبعدن و ابوالخیرات ، ابوالغازی ، ابوالعالی ، ام الفساد ، ام دنیا ، ام الحیث ، بنت العنب ، بنت الشقه ، ابن الوقت ، ابن ذکاء و هلم جراً تراکیه ، کنیه اطلاق اولنمندن ایلرو گلدیگی معلوم عالیری اولسه گر کدر .

الحاصل شو درت کلمه نك بريله مصدر بولان شيلره كنيه دينور . استر اوراده حقیقهً ابوت، امومت، بنوت بولنسون استر بولنسون . » انتهى

شو حالده نقیب الاشرف اسعد افندی مرحومك بوالهوسده کی (بو) حرفك ابودن مخفف كنيه دگلدردیمسنی خطایه حمل ایتك، كنيه نك نهیه اطلاق اولندیغنی یلماك دگلدردنه ندر ؟

اعتراض

« فتوحات وغزوات کثیره صاحبی اولان حکمدار ذیشانہ ابوالفتح والمغازی » دینلہ یلور بومقاملرده « ابو » کلمہ سی « بابا » معناسنه دگلدرد « صاحب » معناسنه در حتی بو صحابت بومالکیتده کثرت معناسی دخی مقصوددر . « ابوالفتح والمغازی دیمك » غزوات کثیره وفتوحات وغیره صاحبی دیمکدر . ایشته بو معنایه گوره (بوالهوس) هوس کثیر صاحبی دیمك اولورکه (مثالده مناقشه اولمز آ؟) بیك شیئه هوس ایلدیگی صره ده کندیسندہ اولیان اقتدارلره مریترله دخی هوس ایدنلره ومثلاً عمرتده عربیدن هیچ ر درس آلامش وهیج برشی اوگرمامش اولدیغی حالده سبک عربیده جل عثمانیه یامغه یلتنانلره وکندیسی خطاسزجه بش صحیفه یازمقدن عاجز ایکن خلقك خطالری بولقی غیرته دوشنلره يك مناسب گوريله چك بر ترکیب وصفی اولور »

مدافعه

(ابو) کلمہ سی یرینه گوره استر ابوت افاده ایتسون، استر صاحبیت . بحث آنك ناطق اولدیغی معناده دگلدرد . (ابو) ایله مصدر اولان کلماتك کافسنه (کنیه) اطلاق اولمیسندهدر . ابوالمغازی ، ابوالفتح کلمه لری هر نه معنا افاده ایدر ایسه ایتسون بز آنك معناسنه تعرض ایتدك که، بوراده کی (ابو) کلمہ سی (بابا) معناسنه دگلدرد (صاحب) معناسنه در تصریحنه احتیاج گورینسون . بر کلمه که (ابو) ایله یاخود (ابن) و (ام) و (بنت) ایله مصدر در ؛ کنیه در .

اسعد افندی مرحوم ایسه بوراسنی البته مدحت افندی حضرتلردن اعلا بیلدیگی جهتله مدحت افندی حضرتلری کی (بوالهوس) ده کی (ابو) ی (صاحبیت) معناسنه حمل ایدمبیله چك بسیط نظرانی ارشاد ایچون (بوالهوس) ده کی (بو) ابودن مخفف کنيه دگلدرد تنهنه لزوم گورمش و (بوالهوس) لك (بل) ایله (هوس) دن مرکب بر تعبیر فارسی اولدیغنی محسول تبدی اولوق اوزره اخطار ایتمشدر .

گلهلم هوس کثیر صاحب‌گنک عت غایه‌سی اولان حالاته که عربجه او قومدن سبک عربیده (جمل عثمانیه) یایمق و خطاسزجه بش صحیفه یازامن ایکن بشقه لرینک خطالرینی بولمق غیرتنه دوشمک کبی خود فروشلقلردن عبارتدر . بوده طوغریدن طوغری به بو عبد عاجزه اشارتدر .

بک طوغری سویلورلر . بن عربیدن هیچ بردرس آلمدم . عربیدن درس آلمدیغم کبی ، ترکیجه مزدن دخی درس اوله رق نه (قواعد عثمانیه) او قودم ، نه ده اوقیلدن اولان کتب آلیه لسانیه . بونک ایله برابر سائر بر جوق امثال کبی بن ده — اگر بر مزیت عد اولتور ایسه — شو یازدیغم قدر یازی یازمنی او گرندم . وفی الحقیقه بیوردقلری کبی «بین‌البلغای عثمانیه» یولنده بر دگل آرانسه یوزلرله (جمل عثمانیه) ترکیب و تحریر ایلدم . فقط شوراسنی سئلری لازمدر که کندولرنده معلم انام اولمق قابلیت و اقتداری مسلم اولان فضلالی کرامده بوکبی لاطحله ، بزلر کبی جمله دن ده کثیر الوقوعدر . صقین ذات عطفیلرینی او جمله دن شمار ایتدیگمه ذهاب بیورلمسون . استغفرالله ! قدر عرفانلری او درجه لردن ده ا یک دون بر در که ده در . بنم بو ذاتلردن مقصدم گر چکدن علامه وصفیه مشار بالبنان اولانلردر . یوقسه علامه ملک طاسلایانلر دگل .

(بین‌البلغای عثمانیه) ترکیبک صحت و سقامتی بحثنه کالجیه : بلغای عثمانیه ترکیبی انشامزده معروف تراکیدن اوله رق ، اساساً طرز ترکیب فارسیده قوللانلیغندن (عثمانیه) صفتک تأیینه محل یوقدر . فقط شیوه کتابت آزنی بویله قوللانمغه بزی آلدیر مشدر . (بین) لفظیه مصدر بولان ترکیبده الف لام کتورلمک ، یعنی ترکیب عربی قاعده‌سنه رعایت اولمق دخی بزم کتابتک مخصوصا ستنددر . (بین‌الادبا) (بین‌الفضلا) (بین‌الفقه) (بین‌الحواص) (بین‌الاهالی) کبی . ایشته بورالده الف لام کتورلمک ایچون مجبوریمز اولمدیغی حالده ، لسان و سامعهیه خوش گلدیگی ایچون کتوریورز . شمدی (بین‌البلغای عثمانیه) ترکیبده نه یا کیش فرض ایدیلور؟ (بین‌البلغا) یه نیچون الف لام کتورلمش دینلورسه ، جواب ویریز که هر کون هر کس کتوریور . (عثمانیه) دیه نیچون صفی تأییت ایتدیگیز؟ دینله جک اولورسه اوده هر کون هر کسک یایدیغی شیددر .

اگر بر عربی ترکیب اضافی اولان (بین البغا) ترکیب فارسی قاعده سی اوزره
(عثمانیه) صفتی نیچون گتوردیگر؟ دیه اعتراض اولنه جق ایسه، آنی منع ایچون دخی
لسانمزدہ بر قاعدہ مانعه اولمدیگی گبی، ترک ارباب قلمی بویله ترکیب لری یانامش دگلدرد.
از جمله: (بین الدول متحابه) (عند العقلاى افرنجیه) ترکیب لری گبی (۱).

حتی ترکیب ترکیب اضافی یابارکن دخی بویله شیلر قوللانمیش وارددر. سزه
صورارم که (بین البغا ترکیب) (علام السما تعبیری) ترکیب لری هر زمان
قوللانمازمی بز؟ ایسته بو ترکیب، عربی قاعده سی اوزره مشکل ترکیب اضافیله
ترکیب بر مضاف گتوریلرک و جمله سیله بر دیگر ترکیب اضافی تشکیل ایدیلرک
یابلس شیلردر. بونلر جائز اولورده (بین البغا عثمانیه) نیچون جائز اولسون؟
بناء علیه بنم کنیدیہ مخصوص اوله رق یابدیغم شی (بلا مجبوریت گتوریلان
الف لام ایله بلا مجبوریت گتوریلان بر تأنیی بر ترکیبده استعمال) دن عبارت
قالور. نه بیوک خطا! نه عفو اولغز یاگلش! هم تخطئه ایدن ذات ایسه مخالف
قیاس اوله رق (مرسوله) یازان و اق خطا سنده تاویلات دورا دور ایله اصرار
ایدن و (بهره علیه و بهره ادبیه) گبی ترکیب و کلمات اجنبیه ایله (جل عثمانیه) لر
تصنیع ایدن و (وعیدی) وعد مقامنده قوللانان ذات معارفماتدر.

سؤال ؟

(مقرون تجامل تجاهل العارفانه) ترکیب طوغریمدیر؟ (تجاهل العارف) که
اصطلاحات عربیه دندر. آنی الف لام ایله برابر قاعدہ فارسیه اوزره لیاقت افاده
ایدن ادات نسبت گتوردرک (تجاهل العارفانه) صورتنده ایراده امکان وارمیدر؟
حالبوکه (مظهر تغافل کریمانه) یه سجع ایچون مترجم عاصم دیباجه برهان قاطعه
بو رسمله ترتیب ایشلدر. کذا مشار الیه ینه دیباجه ده « مصطلحات فصیحۃ المبانی »
فارسیه « ترکیبی دخی قوللانمشدر. بو ترکیب بنم (بین البغا عثمانیه) ترکیبندن
(۱) بو ترکیب لرک اولکیسی عالی پاشا، ایکنجیسی ضیا پاشا مرحومشدر که ایکسی ده
خصوصات لسانیه ده مستشهداتدندر. و شبهه یوقدرکه بو ذائل ادبیاتده بر طور خاص صاحبی
اولدقلری گبی بو ترکیب لرک خطا و صوابی دخی - بک چوغمزه درس وره جک فضل و معرفتی
حائز اولمیری حیثیتله - بالطبع، فارق ایدیلر. فقط لسان و سامعه خوش گلدیگی ایچون
قوللانمشلردر. بو بر زمین شرقدرکه آنک لطافتی یالکیز اربابی فارقدرد.

نه فرقی وار؟ یالکز شوفر قی، وارکه بونده (فارسیه) صفتک موصوفی (مصطلحات) کله سیدر . بوفر قی ایسه سزک اعتراضکز حکمنجه عاصم افندی مرحومک علیهنده بر فرقد زبرا مشارالیه (بین البلغای عثمانیه) ترکیبنده اولدینی گبی عربی قاعدهسی اوزره مرتب بر ترکیب اضافیه، فارسی قاعدهسی اوزره صفت گتورمکله قناعت ایتدیرک عربی بر موصوفه، عربی قاعدهسی اوزره مرتب بر ترکیب اضافیه، فارسی قاعدهسی اوزره صفت ایتدکدن ماعدا، او صفت مرکبیدن صکره ینه فارسی قاعدهسی اوزره بر صفت دهها گتورمش بو حالده مصطلحاتک بر صفت ثانیهسی حاصل اولدینی گبی طرز آخرده تفسیر عباره ایدلدیگی تقدیرده (مصطلحات فصیحیه- المبانی) ترکیب وصفیسنه (فارسیه) صفتی صفت واقع اولور . چونکه ترکیبیه نقل عباره ایتدیگمز حالده (فصیحیه المبانی) اولان و (فارسی) بولنان (مصطلحات) دیه بیله جگمز گبی . فارسی اولان (مصطلحات فصیحیه المبانی) دخی دیه بیلورز . آرتق بوکا تعریض ایچون تعبیر بوله میه جق درجه ده حدتله طورانمکز لازمگیلور ؟ حالوکه بویله شیلر (ذوق ادب) (شیوه انشا) دینلان و رسوخ طبع ایله ذوق- آشنایی ادبدن ماعدا هیچ بر معلک کسمیه اوگرتمی ممکن اولمان قواعد سخنشناسی مقتضیاتنددر . بونلره تعریض ایسه ذوقی قاعدهیه فدا ایدن متنخج معانی خواجه لرندن بشقه کیمسه نک کاری دگلدر . اوله آثار ادبیه واردرکه آنلری دست اشتیاقه آلان بر ذوق آشنای ادب (اک واضح خطا که اک منقح قاعده کتابلری قربان اولسون) دیه فریاددن کندیسنی آلهماز .

ظن ایدلسون که عاصم گبی برواقف لسانی کندی (خطیته) می عفو ایتدیرمک ایچون بو بابده مشارک عد ایلک بولنده بی ادبانه و (بالفضولانه) بر جرأته بولنیورم . حاشا ! بویله شیلر هر گون هر کسک قلندن مجرای طبعی افاده ایله کندی کندینه جریان ایلوب گیدر . وانسان بر فکری قلله تصویر ایدرکن ذهنده صورت بولان جهل کلامیه نک انجم طبعیسندن بشقه بر شیئه تابع اولمز . دلیلی ایسه عاصمک بالاده کی عباره لریدر .

حاصلی زعم اولدینی گبی بو ترکیب اثر جهالت دگل بر رسوخ کتابتدرکه عاتی ده قیود ترکیبیه ایله مقید اولمامقدن عبارتدر .

اعتراض

« استطراد » سرنامه سیله علاوه ایلدکاری فقره ده برذاتک « ذکای بوالهوس » یازدیغی ایچون بر تکدیر نامه گوندردکاری خبر بر ریورلر . بو عبارتده بری معنایه ، دیگر املایه عائد ایکی خطا بولمقدن بحثله تصحیح ایتدکاری سولایورلر . بونی اقدام غزته سنه یازدقلمز ابرتسی گونی ترجمان حقیقته سعادیک افندی حضرتلمیز غلطات ترجمه لری حقنده کی مقاله منر دخی نشر ایدلمش بولمغسیله « یازمش اولدیم طوغری برکله امله بنی نخطه اتمسی تصادفات غریبه دن شمار اولسه لایق قدر » بیوربورلر . توفیق بک برادرمنزک یازدقلمز و اقدامک درج ایلدیگی او تکدیر نامه بی گورماش اولدیمز بک قولای اثبات اولنه بیله بک برکیفتدر .

مدافعه

بیلیم که ذات عالیگز بعض وقت اوقودیفکر شیلری گوزی آجیق او یویه رق ، ویا گوزلرگز قالی بیدار اوله رقی مطالعه بیوررسکیز . بن فقره استطرادیه مده کیسه یه تکدیر نامه گوندردیکمن بحث ایتدیکمی یلیورم . بؤ تکدیر نامه گوزی آجیق او یویانلره مخصوص اصغات و احلام جمله سندن اولسه کرکدر . چونکه استطراد مده کی « علی کمال بکه یازدیغم مکتوبده » عبارت سنی (تکدیر نامه) امله تعبیر و « اقدامک پارس مخبری » جمله سنی اقدامه مکتوب یازمقله تفسیر ، — گوزی آجیق رؤیا گورنلردن ماعدا — کیسه ناکالندن گله بیله بک معرفت لردن دکدر .

اگر حقیقت ادراک در جهان اینست

هزار خنده جهلست بر سخندانی !

گوریلیمان بر شیکک اثباتی ادعایه قاتقشقی ایسه ینه او عالم منام بیداری اهلنه مخصوص منطقیاتدن اولسه کرکدر .

اعتراض

« فقط ولوکه گورمش اولسه ق غلطات ترجمه حقنده کی مقاله منری ده بالالزام اوله یازمش اولسه ق بونده غریب گورینه بک نه بولنه یاور ؟ ابوالقاموس برادرمنر عالمی کندی رایلرینه اتباع مجبوریتده در ظن ایدیورلر ایسه آجینه جق بر صورتده آلدائمش اولیورلر . بو ظن (بلفضواللغک) ده اونه طرفنه کچمک دیمک اولمز می ؟

مدافعه

اگر یوقاروده بکا اسناد اولنان سوزلر حقیقه بندن صادر اولمش اقوالدن اولسه ایدی (بلفضواللغک) دگل (بوالفضواللغک) بر قاچ بیث مترو ایلروسنه کچمکه برابر اولوردی . نه چاره که بن نه کیسه یه تکدیر نامه یازدم ، نه اقدامده

اويله بر مقاله تكدريه نشر ايتدردم ، نهده كيمسيه رايه اتباعه دعوت ايلدم .
 بمكيسي ايكي آشنای مقال آرده سنده دائما اجرا اولنه گلان اخطارات مجبانه دن بشقه
 بر شي دگلدی . نتهكيم موضوع بحث اولان مکتوبه او محب صميمي طرفندن
 آلنان جوابنامه دخي بۇ نسخده مندرجدر . حتى او ذات سزك تكدیرنامه اطلاق
 ايتديگنر مکتوبى « مکتوب دلنواز » تعبیريله ياد ايدرك او وصف نابجا گره
 بۇ صورته اظهار تأسف ايلور . او قورسه گز گوررسنر .

اعتراض

« اهل دل بر برينى بينامك انصاف دگل » فحواستجه ، بز توفيق بك برادرمنك درجه .
 علم وعرفانلرينى بيلورز ، تسليمده ايدرز . سوزلى محكوم به براعلام اولق اهيبتى برادرمنك
 كنديلرنده نهده بزم گهي صره يازيچيلرنده بولنه جفته قناعت ايدرايسه ك گوزل بر اثر انصاف
 گوسترمش اولورز .

مدافعه

شبهه يوق ! ايگنيزك بر برمنى طانيديغز قدر ، ايگنيزدن برينى حقبيله طانيش
 بر آدم بولنه جفته پكده احتمال ويردم . چونكه بز ، بر ايگنيجى رحم مادر اطلاقه
 شاين اولان مضيق حبسده تمام طقوز آي بر او طهده بولندى . بۇ مدت ايچنده
 توأملر كجى حسارمن ، فكرلرمن ، تصورلرمن ، تخيىللرمن ، آرزولرمن ، تميلرمن
 بر ايدى . زمان اولور ايدى كه گونلرجه بر برمنله سوز تعاطيسنه حاجت گورمنرك .
 زمان اولوردى كه بر فكرى ترجمه ايدن كمات ، عيى عيىنه بر آنده ايگنيزك بردن
 لسانندن صدور ايدردى . حتى بن او زمانه قدر اشراقون دينلان فرقه حكما
 حقنده كى رواياتى خرافات قيلندن ديگنلررك ، آلرك شق شقه ايتكسرين آرده لرنده
 افهام واستفهام مرام ايديشلرينه اينانمز ايدم . نهايت صورت ابتلامن بگا او
 روايتلرك صواب اولديغنى كندى حسيات واحساساتمنله تصديق ايتدیرمش ايدى .
 فقط سزده بيلورسنگر كه بز او طقوز آيدن صكره اوتوز آي دهادرده
 محدوده ايچنده ، فقط افتراق وانفراد اوزره يشادق . مبدأ افتراقزدن اعتبار آحواس-
 اشراقيه من دخي پذيراي انحلال اولدى . آندن صكره سز نه دوشنور ايسه گز
 بن عكسنى ، بن نه تصور ايدرسه من سز ضدنى التزام ايدر اولمش ايدك . هانكيزك

مسلكى صواب. هانكىمىز كىكى خطا بولنمىدىغى بىلەم . يالگىز شونى بىلورم كە اق تارىخىدن برى آرەدە يىگرىمى اوچ سەنەك بر فاصله حاصل اولدى . و بۇ مدت ظرفىدە هر ايكى طرفدە فكر آ و مسلكا . حالا و معيشة بر برندن تاماميله آرمىش دىز . بۇ سەبلە اق قديم يىلشمىزك شەمىدىكى حالىزە معيار اتخاذا اولمىسى قياسكزى بر نتيجه سالمەيە ايصال ايمسە گر كدر .

بوراسى آكلاشلىدىسە شوراسى دە آكلا دەيم كە انسان سوزنى (محكوم به بر اعلام) دگل بروشفە حكم عد ايتك ايچون نفسى هر درلو هواجس و خطايدان تنزيه ايتك لازم گلور . بويە بديى البطلان بر داعيەدە بولنانە عاقل ديمگە امكان متصور . ميدر ؟ بن هانگى قولى (محكوم به بر اعلام) اولمق اوزرە اتيان ايلدم . انسانك احباسندن بريئە يازديغى بر مکتوبدە دوستى بر کلمەنك صوابنە ارشاد ويا بر خطادن تخذير ايمسى (محكوم به بر اعلام) حکمنده مى تلقى اولنور ؟ شؤ حالە مقالە . جوابيلرينك ايلك سطرندن صوگ سطرينە قدر احتوا ايلديگى اقوالى ذات . فاضلانە گز دخى الزام خصم يولندە لايتغير الاحكام بر اعلام مزيتندە گوسترمك استيورسگز ديمك اولور . فقط محكمە تميز انام بۇگى مشكوك الصكوك اولان اعلا . ملرى نقض و تمزيق ايله هر وقت وظيفەسنى اتمام ايدر .

برده (محكوم به اعلام) تعبيرى طوعرى اولەماز . واقعا ذات عاليگز (حكم) مصدرينى دائماً بزم شيوة كتابتمزده مستعمل و عربى دە (حكم) فعلنك اصول استمئلە موافق قاعده اوزرە استمئل بيور ميورسگز . (عربى آدە) (حكم) فعلنك مفعول صيغە سنده استمئالى (محكوم به) (محكوم عليه) (محكوم له) طرزنده در . بزده دخى (محكوم به اولان دين) (دينك تاديه سەنە حكم اولدى) (دايىن محكوم له) (مديون محكوم عليه) طرزنده قوللانيور . سز ايسە (بۇ ايشك بويە اولمىسى حكم ايدور) طرزنده قوللانيورسگز . بۇ استمالگزده كى خطايى شەمىدە قدر كمسە ميدانە قويىمى . شەمى ايسە (محكوم به) دگل (وثيقە حكم) اولان اعلامە (محكوم به) صفتنى وريورسگز . بۇ آرتق خطاي قديم ياست سالىه بر (بۇكە) طابق اوليور . ايشته سزە قانونى برده مثال :

« بالاجارتین تصرّف اولنان مسققات و مستغلات موقوفه ایله اراضی امیریّه (محکوم به) اولان دین ایچون مدیونک رضاسینه باقیمه رق املاک صرفه کبی صاتیلور . »
[دستور]

اعتراض

« ذکای بوالهوس » تعبیرنده کی ایکی سهوگ ایکیسی ده برادرمنک کنسیدی و هملرندن عبارتدر .

مدافعه

احتمال که اوله در . بقالم دلالتی نه صورتله اقامه بیوره جقسکز ؟

اعتراض

دقت بیورکزر که « ذکای بوالهوس » تعبیری یاکش بولان ارقداشمز « ذکای - بوالهوسانه » اولسه طوغری اوله جفته حکم ایلیورلر .

مدافعه

اوت اوله دیمش ایدک . حالاده اق فکرده بز . فقط حکم دکل « ذکای - بوالهوسانه » اولور ایسه ده « ذکای بوالهوسی » هرکس کوچ آکلار دیمش ایدک . حکم بونک نرسنده ؟ بر ادات شرطیه ایله مقید اولان بر قوله حکم می دینور ؟

اعتراض

حابوکه اصل اولیه جق بر شی واریسه اوده کندیلرینک شو « اولور » گوردکلری « بوالهوسانه » صورت عجبیه سیدر . بونی بزم کبی رومانجیلر ، غزته جیلر یازده ییلورلر . بونلر آنلرک قیدسزاقلرینه و برله ییلور . لکن کلانک عربیلکاردن ، فارسیلکاردن بحث ایدن وتابع اوله جقلری قواعد دخی آکما گوره اهمیت ویرن بر صاحب قاموس ایچون تصحیح بولده تکلیف ایدیان بو غرابت هیچ عذر گوتورمز . بو (عندالبیانی عثمانیه) دزده دهه بشقه بر غرابت صاییلور . « بونی ذکای شخص بوالهوس تقدیرنده یازمش ایسه کز بونی هرکس کوچ آکلار . » ییله دیمشلر .

مدافعه

بر کرّه شو چفته معترضه ایچنه آلدقلری قول مشوش بنم سوزم دکل . بن بونی شو وجه ایله افاده ایتمش ایدم : (ذکای بوالهوسی ، ذکای شخص بوالهوس مقامنده یازمش ایسه کز بونی هرکس کوچ آکلار »

اوت افندم ! تابع اوله جفی قواعد اعتباریله (ذکای بوالهوس) ده معنی یوقدر . چونکه بونی سبک ترکیده ایراد ایدم جک اولسه ق (بوالهوس اولان ذکا) شکلی آلور .

اعتراض

« ذکای بوالهوس » ده آغلاشلایه جق نه وارد ؟ عربینک مقدماتنه واقف اولانلر بیایورلرکه بو بر اضافت بیانیه در . حکماً ترکیب وصفیه بکزر . « بوالهوس ذکایی » دیمکدره . « جوجق بابانی » (تعین) حلوانی « (لقلقه) صدایی » گبی . ناباً « بالهوس دخی بویه یازیلور » دیهده امر ایتشلردر .

مدافعه

بز عربینک مقدماتنه واقف دگلسه کده (اضافت بیانیه) نه دیمک اولدیغنی مدرکر . بونی استر ترکیه . استر فارسی قاعده سی اوزره یاباش ترکیلرله ایفا ایدلم هپ بردر . مثلاً : آردیج آغاجی ، شجر عرعر ، حکما فرقه سی ، فرقه . حکما گبی . ایشته بزم بیلدیگمزه قالورسه بونلره اضافت بیانیه دینور . چونکه بؤ ترکیلرده مضاف الیه مضافک نوعنی تعیین ایتشدردر .

شمدی (ذکای بوالهوس) ترکیبی نه ننگ نه سنی تعیین ایدیور . بوالهوسه مخصوص بر ذکایی می ؟ یعنی سزک دیدیگکزر گبی (بوالهوس ذکایی) بونی بویه قیاس ایتک قواعد لسانییه کنندی کیفنه تابع قیلقدردر . ترکیاتی قاعدهیه تطبیق ایدنلر ایسه بوکا (ترکیب وصفی) دیرلر . بناء علیه (ذکای بوالهوس) (بوالهوس اولان ذکا) اولمش اولورکه معنادن مبرادر . (ذکای شخص بوالهوس) ترکیبی ایسه معنیداردردر . اویله بر ذکا که آنجق بوالهوس اولان شخصه مخصوص صدر : سبکنده در . و بوده حکم افاده ایدر .

کذا (ذکای بوالهوسانه) دخی بوالهوسجه بر ذکا دیمکدرکه آندهده حکم تهکم موجوددر .

شمدی بونک غلط و غرابت نرهمسندده بیلهمیورز . یلامک عیب دگل . عقل قاصرمن بزی بو معنایه سوق ایدیور . ده ایلروسنه کوتورده میور . ذات عالیکز تشریح ایله بزی تعلیم واقناع بیورک . جداً منتدار و متشکر اولورز .

مقصد (ذکای بوالهوسانه) ده کی طرز منسویته تعریض ایسه بؤ درلو ترکیلرک استماله جمهور ادبامن عندنده جواز اولدیغنی گبی اجله معاصریندن بعض ذوات دخی بؤ جوازی فعلاً گوسترمشلردر : از جمله کال بک مرحوم (لایموتانه) و (بوالفضولانه) و (بوالفضولان دوران) و ضیا پاشا مرحوم

ا بوالفضولان بخبر ا تعبیر لرینی انشا و استعمال ایتدکاری گبی طقوزنجی پیوس نام پایانک عصر مرز یاقشیمیه جق غرابدن اولوق اوزره اعلان ایلدیگی (انفایل ای اصطلاحاتمزدن اولان (معصوم) لفظیله ترجمه قابل ایکن، اوتارینخده ترقی غزتهسی محرری بولنان سعید بک افندی، معصوم تعبیرینک اسلام آرمسندگی معنای مشهوریله التباسدن قورتارمق ایچون بالالتزام (لاخطی) کله مرکبسنی تصنیع اتمش و بؤسبیل (انفایلیته) و (انفایلمان) لفظلرینه بدل دخی (لاخطیت) و (لاخطیانه) ترکیلرینی استعماله لزوم حاصل اوله رق، شؤ اوج تعبیر، مدلولی اولان دعوای سقیم گبی، اصطلاح و شایع اولوب قالمشدر.

ذاتاً (لابالی) ترکیندن یابدیغمز (لابالیانه) تعبیری اوتندن بری انشامزده مستعمل تعبیراتدن و معنای ترکیسی، معنای عریسندن افتراق کلی ایله آیرلمش ترکیباتدن و بناء علیه تصرّفاتمزدن اوله رق بوگا هیچ بر طرفدن دخل و اعتراض اولمادیغی و (بوالفضولانه) و (لاخطیانه) و (لاقیدانه) ترکیلری دخی بؤقیلیدن اولدیغی حالده، اصلی عربی فرض ایتسه ک بیل (ذکای بوالهوسانه) یه نه حق ایله اعتراض اولنه بیلور؟ و اولدیغی حالده نه تأثیری اولور؟ حال بوکه بن بونی علی کمال بکه یازدیغم مکتوبده (ذکای بلهوسانه) یعنی اصل فارسیسی اوزره یازمش ایدم.

واقعا بحث آرمسینه بحث قائمانی بزه نصیحت، یعنی کندیلرینک عامل اولمقلری بر شیئی قبوله بزی دعوت بیورمش ایسه لرده مقصدمز میان مباحثیه خلط کلام اولیوب، حقیقی استفهام اولدیغندن، بؤبایده بنده لرینی معذور گوره جکارنده امیدمز بردوامدر. بناء علیه شؤ صورتله عرض مرام ایلرز: بالاده ترکیب وصفی انواعندن اوله رق تعسداد بیوریلان (تعین) حلواسی ایله (لقلقه) جداسی نه اولدیغی آکلایه مدق. گرچه معینات عسکر یه دن بر (تعین اتمکی) بولندیغی بیلورز و پک گوزل بر اتمک اولدیغی جهتله افراد عالمه مزله بر لکده هپ او اتمکی یدیکمزی تحدیث نعمت خدا اوله رق عرض ایدرز. اگر بؤقیلیدن برده (تعین حلواسی) و ارسه شمعی یه قدر آنکله شیرین مذاق اوله مدیغمز تا مسف ایدرز.

(لقلقه) صداسنه کلنجه : (لقلقه) ترکه مزده لگنک دنیلان لقلقك آوازده سی
معناسنه اولدیغندن (لقلقه صداسی) دیمك (سسك سسی) وخواجه نصرالدینك
تعریف ایستدیگی (طاوشانك صوینك صوی) قیلندن اوله جنی جهنله ترکیب وصفی
دگل آ، هر نه یولده بر ترکیب اولسه ینه لغو مطلقدر.

شناسی بیت مفرد

ویرر انسانه ثقلت صحبتله مردم احق
کایدر اسماعی شق بق لقلقه یله لقلق لقلق
(لله دره)

اعتراض

« ثانیاً باهوس دخی بویه یازیلور » دبهده امر ایتمش .

مدافعه

خیر امر ایتمك . ارائه ایلك . امر ایله ارائه نك فرقنی بز بیسلورز . سز
آنی ده بیسلورسكز . چونكه بؤ بویه یازیلور! دیمك ارائه ، بونی بویه یاز! دیمك
اسردر . برده بزم عباردهده سزك علاوه بیوردیغكز (دخی) یوق ایدی .
« باهوس بویه یازیلور » دیمش ایدك . چوق یازمنی اوقدر سورسكز كه آخرك
میان عباراته بیهله بركه خلطندن کندیكزی آله مزسكز . عباره کندی افاده من ایکن
بز بیهله طانی بهمدق . چونكه آرمیه قارشیدیریغكز (دخی) عادتاً صورت افاده نی
(برگیوی) شیوه سنه چویرم شده ا و دخی معلوم اوله كه ا یولنده کی خوا بییده سوزلره
بگرتمش .

اعتراض

یازیلورمی ! کیم یازار ؟ ذات فاضلانلرندن بشقه بونی برکیسه دها بویه یازمش ایسه
گوسترسونلر .

مدافعه

اوت یازیلور ! ذات فاضلانلر مزدن بشقه برکیسه دها بویه یازمش اولدیغنی
یوقاریده گوسترمش ایدك . (کیم یازار ؟) بیوردیورسكز . کیم یازه جق ، صوابی
الزام ایدنلر . آنلردن بری ده ایشته احمد راسمدر كه معلوماتده یازمش ایدی .
بیوردیورسكز كه احمد راسم افندی اویله هر كسك وصایا وخطایاسنه قولایجه تابع و قائل
اولانلردن دگلدر . بر شینك اصلی تدقیق ایتمیجه آنی توصیه ایدن ابوالضیا ویا

منع ایدن احمد مدحت اولدینی ایچون قبول ورد ایتمز . کندیسسی ایسه واقف .
لساندر . او قدر واقفدرکه (قواعد عثمانیه) کپی بر لازمه لسانی کافل اولدینی
مقصده کافی بوله مدینی ، بلکه بر جوق مسامحات ایله آلوده بولدینی ایچون (تعلیم
لسان عثمانی) نئی تألیف ایتمش و الحق بونکله اثبات فضل و وقوف ایلشدر .

اعتراض

بوندن بویه یازمه جق وار ایسه الله عشقنه میدان چیقسون .

مدافعه

آند ویرمکه حاجت یوق ! بوندن بویه (بلهوس) یازمه جقنی علی کمال بک
پارسدن کوندردیگی جوابنامهده بیلدیرمش و مکتوب ایسه بولسخنده مندرج بولمش
اولدیغندن بالمطالعه دفع اشتباه ایدرسکمز .

اعتراض

عقلی باشنده، ذوق یرنده اولان بر عثمانلی دگل آ، ده قادنلر بیله غرابک بو درجه سنی
استحسان ایدمزلر .

مدافعه

(ده قادان) تعبیریه تحقیر بیوریلان نورستگان هیچ شبهه یوق که (بلهوس)
خصوصونده بخله یکر باندز . بول قولکیزه فقط بعض چلبی (پهدانلر) دن ماعدا
احاله گوش اذعان ایدمک کهنه یاران عرفان بیله بولنه جقنه ایمان ایدم .

خاتمه

شو بحث اساساً (بلهوس) ترکیبندن حدوث ایتمش ایدی . مؤخرأ بوکنا (کنیه)
(بین البغای عثمانیه) تعبیر و ترکیب لیده انضمام ایدی .
برنجیسی شواهد عیدیه ایله اثبات ایلدک که (بلهوس) طوغری و (بوالهوس) استعمالی
شایع و مشهوردر .
ایکنجیسی اولان (کنیه) بخشنده ایسه بزی مخطی عد ایدن ذاتک خطا کندنده اولدینی
دلائل لغویه الله ثابت اولدی .

اوچنجیسی که صرف ذوق ارباب قله عائددر . فحولدن عاصم افندی مرحوم ایله اثرلی
مستشهد ایدن و اثرلی مقلد ایدن بولنان ادباز طر فندن دخی استعمال اولندیغنی و بو صورتله
بزمده اوزوقدن مستفید و اگر خطا ایسه بزمده آلره مقلد اولدیغی گوستردک . بناءً علیه
مبحوث عنها اولان اوج مسئله نك بو صورتله خطایی صوابندن تفریق اولمش اولدیغنی ارباب .
لسان و قلم تسلیم ایدر اعتقادنده .

ابوالضیاء تونیق